

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди**

Соляр В.В.

Гроші та кредит

Методичні рекомендації до виконання індивідуального навчально- розрахункового завдання

для здобувачів вищої освіти освітнього рівня бакалавр галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»

Харків - 2023

УДК 336

Укладач: Соляр В.В.

Рецензенти:

Гуцан Олександр - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Олійник Юлія - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Гроші та кредит: методичні рекомендації до виконання індивідуального навчально-розрахункового завдання (для здобувачів вищої освіти освітнього рівня бакалавр галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка»). – Х.: ХНПУ, 2023. – 62 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол №9 від 20 вересня 2023 року

Видано за рахунок укладача

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
© Соляр Вікторія Василівна

I. Мета і завдання індивідуального навчально-розрахункового завдання (ІНРЗ)

Функціонування економіки на ринкових засадах передбачає дослідження і вивчення сутності й механізмів дії категорій «Гроші та кредит» як у теоріях і концепціях економічної науки, так і в практиці. На їх використанні ґрунтується більшість інструментів ринкового господарювання: ціноутворення, розрахунково-платіжні відносини, банківська діяльність, системи економічного стимулювання, комерційний розрахунок, інвестиційна діяльність, фондовий і валютні ринки, страхування тощо.

З урахуванням закономірностей функціонування грошей і грошового ринку, банків, банківської системи формується економічна політика держави взагалі і грошово-кредитна політика центрального банку зокрема, здійснюється державне регулювання всіх сфер економічного життя суспільства.

У зв'язку з цим вивчення дисципліни «Гроші та кредит» є необхідною умовою підготовки економістів вищої кваліфікації. Особливо важливу роль ця дисципліна відіграє в підготовці фахівців з економічної теорії, банківської справи, фінансів, бухгалтерського обліку і аудиту, страхування. Дисципліна «Гроші та кредит» забезпечує науково-теоретичну і методологічну основу для формування системи знань з конкретно-прикладних дисциплін, тому важливим є набуття практичних навичок та вмінь з даної дисципліни. Це і передбачає виконання індивідуального навчально-розрахункового завдання.

Індивідуальне навчально-розрахункове завдання включає:

- завдання, пов'язані з концепцією вартості грошей у часі;
- завдання, пов'язані з визначенням грошових потоків компанії, забезпеченням її фінансування за рахунок відкриття кредитної лінії та складанням бюджету грошових коштів компанії;
- завдання, присвячене аналізу активних та пасивних операцій комерційних банків та складання типового балансового звіту.

Метою індивідуального навчально-розрахункового завдання є закріплення теоретичних знань та придбання навичок розв'язання задач. У

зв'язку з цим до початку виконання завдань необхідно ознайомитись з рекомендованою літературою, конспектом лекцій, а також з цими методичними вказівками.

При розв'язанні завдань усі елементи розрахунків та формули, які до них відносяться, необхідно пояснювати, а також вказувати одиниці виміру чисельних показників, які були отримані.

2. Завдання до ІНРЗ

Варіант ІНРЗ обирається згідно таблиці 2.1, відповідно до шифру залікової книжки студента та його прізвища (шифр залікової книжки повинен бути вказаний на титульному листі ІНРЗ). Для кожного завдання вказати варіант (наприклад: завдання 1 – варіант № 3, завдання 2 – варіант № 5, завдання 3 – варіант № 4, завдання 4 – варіант №4, завдання 5 – варіант №6.)

Таблиця 2.1

Варіанти ІНРЗ

Завдання 1	Остання цифра шифру	Завдання 2	Предостання цифра шифру	Завдання 3	Перша буква прізвища
1	0	1	0	1	А,В
2	1	2	1	2	Г,Д,Е
3	2	3	2	3	І,К,З
4	3	4	3	4	Ж,Л,М
5	4	5	4	5	Н,О
6	5	6	5	6	Р,С
7	6	7	6	7	У,Ф,Ц,П
8	7	8	7	8	Ч,Ш,Щ,Б
9	8	9	8	9	Х,Ю,Я
10	9	10	9	10	Т,Ф

Завдання 4	Остання цифра шифру	Завдання 5	Предостання цифра шифру
10	0	5	0
1	1	4	1
9	2	3	2
2	3	2	3
8	4	1	4
3	5	10	5
7	6	9	6
4	7	8	7
6	8	7	8
5	9	6	9

Завдання №1

Компанія, має можливість орендувати майно протягом наступних 10 років, при цьому вона сплачує орендні видатки, які еквівалентні щорічним видаткам, приведеним у таблиці 1.

Визначте теперішню вартість орендних видатків, майбутню вартість орендних видатків і еквівалентні щорічні орендні видатки на протязі всього періоду, якщо мінімальна ставка дисконтування, наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Вихідні дані для виконання завдання №1

Варіанти завдання 1	Показники	Роки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Щорічні видатки по оренді, тис. грн.	3	5	-	4	6	2	-	8	9	6
2		4	2	5	-	-	6	3	1	7	-
3		-	3	4	2	5	7	-	-	4	8
4		2	5	-	4	-	6	5	3	6	5
5		1	-	2	-	3	-	4	-	5	6
6		5	4	-	3	7	8	9	3	-	8
7		-	3	4	5	-	6	7	9	8	-
8		8	-	7	4	3	-	6	-	2	1
9		-	6	8	-	4	5	-	-	7	4
10		6	-	5	6	7	-	9	9	8	8

1	Мінімальна ставка дисконтування (%)	14
2		12
3		10
4		15
5		12
6		16
7		14
8		18
9		10
10		14

Завдання №2

Таблиця 2.3

Вихідні дані до завдання №2

Варіанти завдання 2	Частка вартості, що сплачується негайно, %	Вартість будівлі, €	Строк погашення, років	Відсоткова ставка за рік, %
1	25	150000	10	24
2	20	180000	14	26
3	30	100000	15	18
4	25	140000	16	25
5	40	120000	10	18
6	50	160000	14	20
7	30	220000	15	20
8	25	170000	14	23
9	50	210000	16	22
10	25	200000	15	21

Підприємство придбало будівлю вартістю 200 000€ на наступних умовах: 25% вартості сплачується негайно, залишок погашається рівними річними платежами на протязі 10 років з нарахуванням 20% річних на непогашену частку кредиту по схемі складних відсотків. Визначити величину річного платежу, привести схему погашення боргу.

Завдання № 3

Власник патенту обговорює контракт з корпорацією, згідно якому корпорація отримає право на використання цього патенту. Корпорація буде сплачувати власнику патенту по 3000 грн. щорічно в кінці кожного з 5 наступних років, по 5000 грн. в кінці кожного з 8 наступних років і по 6000 в кінці останніх 3 років. Власник патенту бажає заключити угоду з корпорацією про отримання всієї суми разом у розмірі 45000 грн. Визначити, прийме таку пропозицію корпорація, якщо мінімальна ставка доходу буде складати 8%.

Таблиця 2.4

Щифр зал.кн. (остання цифра)	Показники	Роки															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Щорічні виплати за користування патентом (тис. грн.)	3	3	3	3	3	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6
2		5	5	5	5	5	8	8	8	8	8	8	8	8	4	4	4
3		6	6	6	6	6	9	9	9	9	9	9	9	9	3	3	3
4		4	4	4	4	4	6	6	6	6	6	6	6	6	10	10	10
5		2	2	2	2	2	8	8	8	8	8	8	8	8	12	12	12
6		8	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7	7	7	10	10	10
7		7	7	7	7	7	5	5	5	5	5	5	5	5	9	9	9
8		9	9	9	9	9	6	6	6	6	6	6	6	6	7	7	7
9		10	10	10	10	10	5	5	5	5	5	5	5	5	8	8	8
10		11	11	11	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	6	6	6
1	Мінімальна ставка доходу (%)	14															
2		12															
3		10															
4		15															
5		12															
6		16															
7		14															
8		18															
9		10															
10		14															
1	Сума, яку бажає отримати власник патенту, грн.	45000															
2		52000															
3		60000															
4		85000															
5		42000															
6		54000															
7		73000															
8		64000															
9		56000															
10		68000															

Завдання № 4. Складання бюджету руху грошових коштів.

Складання бюджету руху грошових коштів є короткостроковою процедурою прогнозування рівня і розподілення по строках грошових надходжень і видатків задля того, щоб виявити сальдо (касовий залишок або дефіцит) за кожний період (наприклад місяць, або квартал). Ця процедура часто базується на різних припущеннях стосовно рівня продажу у кожному періоді, рівня виплат по дебіторській заборгованості і оплаті операційних і фінансових витрат. Дефіцит готівки свідчить про рівень і розподілення по строках необхідного банківського фінансування через сезонні кредитні лінії.

Компанія що консервує горох і кукурудзу.

Обслуговуючий банк вимагає надати бюджет грошових коштів з інформацією про операції фірми протягом трьох наступних місяців (червня, липня і серпня 20ХУ року). На зборах буде сплановано лінію короткострокового кредитування компанії протягом трьох наступних місяців. Уся попередня заборгованість відповідно до угоди про кредитну лінію, була погашена. Банк наполягає на розробці проекту бюджету грошових коштів, в якому вказані суми і розподілення по часу очікуємо короткострокової позики, а також залишок непогашеної позики

Початкові дані до завдання №4:

а) Обсяг реалізації протягом фінансового 20ХУ року (початок - 1 червня) очікуються в сумі 4 мільйонів грн.

б) Обсяги продажу трошки збільшуються протягом сезону консервування і розподіляються таким чином: червень(7%); липень (10%); серпень, вересень (щомісячно 12%); жовтень (10%); з листопаду по травень (щомісячно 7%).

в) За 40% щомісячного продажу отримується оплата протягом місяця реалізації і за 60% оплата одержується в наступному місяці.

г) Витрати на придбання сировини передбачені в сумі 840000 грн. з 25% виплатою в червні, 50% в липні і 25% в серпні. Ці витрати сплачуються невідкладно.

д) Сезонні витрати на оплату праці очікуються у сумі 600000 грн. і розподіленні прямо пропорційно закупкам сировини (тобто 25% в червні і серпні, і 50% в липні). Оплата здійснюється кожного місяця.

е) Банки і інгредієнти для консервування коштуватимуть 480000 грн. вони купуються за один місяць до виникнення потреби в них (в пропорції до закупок сировини) і зараз же оплачуються. Як наслідок, консерви вироблені у червні 20ХУ року і інгредієнти для консервування (у сумі 120000) вже були оплачені протягом травня 20ХУ-1 року.

ж) Комунальні витрати та витрати на ремонт обладнання очікуються у сумі 280000 грн з цієї суми 196000 грн. будуть сплачені у прямій пропорції до виробничої діяльності, 84000 грн. витрачаються на складування і організацію роботи офісу і розподіляються рівномірно на весь рік. Ці витрати сплачуються в місяць, який іде за місяцем, протягом якого вони були понесені.

і) Витрати на страхування і податки на майно складають 100000 грн. 50% цієї суми сплачується в червні 20ХУ року і інша половина в грудні.

й) Витрати на транспортування та реалізацію складають 8% обсягу реалізації протягом кожного місяця і зараз же оплачуються.

к) загальні і адміністративні витрати дорівнюють 210000 грн. за рік і розподіляються рівномірно кожного місяця протягом всього року.

л) зараз компанія має грошові кошти у сумі 450000 грн. і вважає, що вона повинна підтримувати баланс грошових коштів у сумі 100000 грн. протягом усього часу.

Підготуйте бюджет грошових коштів на червень, липень і серпень для компанії. Визначте суму будь-яких короткострокових позик, в яких може виникнути потреба у компанії в будь-якому місяці, кумулятивну загальну суму позики (тобто загальний несплачений залишок позики) і суми платежів, які можуть бути зроблені (якщо такі є) в будь-якому з цих місяців. Процентна ставка дорівнює 12% річних (1% в місяць).

шифр	а	б					в		г	д	є	ж		і	й	к	л	
	млн.грн.	Червень, %	Липень, %	Серпень, %	Жовтень, %	Листопад-травень, %	Місяць реалізації, %	Наступний місяць, %	Грн.	Грн.	Грн.	Виробництво, грн.	Складування, грн.	Грн.	%	Грн.	Грошові кошти у наявності, грн.	Необхідний баланс грошових коштів, грн.
1	4	7	10	12	10	7	45	55	860000	500000	470000	194000	86000	100000	8	220000	440000	110000
2	5	6	12	14	12	6	34	66	830000	590000	480000	210000	74000	108000	7	210000	420000	86000
3	3	7	10	12	10	7	25	75	800000	540000	460000	180000	98000	164000	8	230000	420000	98000
4	2	6	10	16	10	6	26	74	820000	580000	440000	176000	106000	124000	9	212000	456000	108000
5	6	7	12	10	12	7	36	64	824000	586000	466000	196000	86000	146000	6	208000	424000	112000
6	7	6	10	16	10	6	50	50	832000	580000	476000	206000	78000	120000	7	226000	454000	122000
7	8	7	10	12	10	7	40	60	840000	614000	496000	180000	98000	164000	8	232000	466000	136000
8	9	6	12	14	12	6	30	70	865000	628000	540000	198000	106000	124000	7	225000	476000	142000
9	10	7	11	11	11	7	44	56	880000	620000	512000	268000	128000	184000	9	235000	488000	156000
10	10	6	10	16	10	6	46	54	886000	648000	526000	208000	125000	182000	8	246000	520000	164000

Таблиця 2.5

Таблиця 2.6

Бюджет грошових коштів

Назва	травень	червень	липень	серпень	вересень
Усього продаж					
Інкасації (n)					
Інкасації (n+1)					
Повні касові інкасації					
Видатки:					
Придбання сировини					
Оплата праці					
Консерви і інгредієнти					
Муніципальні платежі і ремонт:					
Виробництво					
Складування					
Страхування і податки на майно					
Продаж і транспортування					
Загальні і адміністративні					
Усього видатки:					
Зміни в грошових коштах					
+Грошові кошти на початку періоду					
=Грошові кошти в наявності					
- Необхідний баланс грошових коштів					
=Надлишок (нестача) грошових коштів					
- Процент по короткостроковій позиції (1%)					
=Короткострокова позика (нова)					
Короткостроковий залишок позики (не сплачений)					

Завдання №5

Таблиця 2.7

Визначити пасивні та активні операції банку та скласти балансове рівняння

шифр Статті балансу, млн. г.о.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Короткострокові кредити підприємствам	1736		23800		25140		7100		18740	
2. Кошти державного бюджету України	1256			25000	16800	8400	6200		6000	14000
3. Гроші у касі	7000	12000		20400	6800			5400		3600
4. Кошти на кор. рахунку НБУ	13420	20000	14440	18000		15700		12500		14900
5. Банківські метали	400		1200		5300	8000	2300	4200		800
6. Заощаджувані депозити в інших банках	5000	7000		21000	7900	8600	5700			
7. Акції в портфелі банку для продажу	2100		8900			13200			5700	
8. Кредити, отримані в інших банках	17200			18900	24200	6200	9800		7500	9600
9. Господарчі матеріали на складі	3240			7200	11600	4100	1250		2400	12700
10. Строкові депозити в інших банках	7350		21700		13000		10000	15600	3920	
11. Кошти до запиту підприємств	11260			12500	25800	9800				
12. Комп'ютерне обладнання	7100	22000	25000		4200	17000		23000	8500	9800
13. Основні фонди	210	17000	20500	22800	20000	23600	28600	15000	14000	25000
14. Вклади фізичних осіб	1840	7000				20000	19550	10700	6500	
15. Статутний капітал	16000	20000	36000	45000	40800	22000	32000	25000	24000	26000
16. Додатковий капітал		11000				13600	4000	5000		5400
17. Вклади юридичних осіб		5000	2840			10000				7500
18. Резервний капітал			24000		20000	11000	7500	9000		
19. Нерозподілений прибуток		4000	12000		17200	4800		10000	7300	7100
20. Враховані векселі				12000	24000	12000			8700	5800
21. Депозити інших банків		14000	8000			5200	15000		8700	
22. Кошти на рахунках клієнтів		16000	7600		9140	4000		3900	13000	9000

23. Видані кредити		6000			46000	21600	43000		11040	17000
24. Заощаджені депозити		7000	9500		10000	5000		5000		5400
25. Депозити до запиту підприємств			15600			3800	3900	7100		5600

3. Методичні вказівки до виконання ІНРЗ

Завдання 1

1. Майбутня вартість орендних видатків розраховується по формулі:

$$F = \sum_{k=1}^n [P(1+i)^k]$$

k- кількість років; P – поточна вартість грошей; i – відсоткова ставка.

2. Теперішня вартість орендних видатків розраховується по формулі:

$$P = \sum_{k=1}^n \frac{F}{(1+i)^k}$$

3. Щорічні еквівалентні видатки розраховуються як анuitет:

$$A = P \frac{i(1+i)^n}{(1+i)^n - 1}$$

або

$$A = F_A \cdot \frac{i}{(1+i)^n - 1}$$

Завдання 2

Спочатку визначається сума кредиту для придбання будівлі як різниця між вартістю споруди та сумою, що підлягає негайної оплаті. Величина щорічного платежу визначається як анuitет за формулою:

$$A = F_A \cdot \frac{i}{(1+i)^n - 1}$$

Схема погашення боргу має вигляд таблиці, яку необхідно заповнити:

Період (рік)	Основна сума боргу, грн..	Щорічний платіж (ануїтет), грн..	Сума відсотків за користування кредитом, грн.	Сума, що йде на погашення основного боргу, грн.
1				
2 і т.п.				

Завдання 3

Спочатку визначається поточна вартість майбутніх грошових потоків від реалізації патенту за формулою:

$$P = \sum_{k=1}^n \frac{F}{(1+i)^k}$$

Потім поточна вартість майбутніх грошових потоків порівнюється з поточною сумою контракту, що бажає отримати власник патенту та робиться відповідний висновок на базі проведеного розрахунку.

Завдання 4

1.Визначаються грошові надходження від реалізації продукції за кожний місяць.

2.Визначається загальна сума видатків за кожний місяць.

3.Визначається чистий грошовий потік, як різниця між грошовими надходженнями та грошовими витратами.

4.У випадку перевищення надходжень над витратами, кредит отримувати не потрібно, якщо витрати перевищують надходження, необхідно отримати кредит з урахуванням, що компанія повинна підтримувати певний баланс грошових коштів протягом усього періоду.

Завдання 5

Балансовий звіт комерційного банку віддзеркалює його фінансовий стан на певну дату. Облікова формула бухгалтерського балансу банку має вигляд:

$$\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал (Доходи-Витрати)}$$

Типова структура балансового звіту:

Активи	Зобов'язання
Гроші в касі	Зобов'язання перед іншими банками
Кореспондентський рахунок в НБУ	Поточні рахунки клієнтів
Зобов'язання других банків	Депозитні рахунки клієнтів
Цінні номери	Нараховані відсотки
Видані кредити	<u>Інші зобов'язання</u>
<i>Нараховані відсотки</i>	Разом зобов'язань
Основні фонди	
<u>Інші активи</u>	Капітал
Активи разом	Акціонерний капітал
	<i>Резервний капітал</i>
	Чистий прибуток
	<u>Разом капітал</u>
	Разом зобов'язання і капітал

4. Порядок виконання ІНРЗ

Студент виконує ІНРЗ у шостому семестрі, презентує її на кафедрі за графіком навчального процесу.

Керівник ІНРЗ під час індивідуальних консультацій пояснює студенту основні напрями виконання роботи та надає необхідні пояснення щодо економічних розрахунків, пов'язаних з розв'язанням основних завдань роботи.

Під час виконання роботи студент використовує необхідні дані до написання ІНРЗ згідно з варіантом, який визначає викладач; а також використовує необхідні літературні джерела, нормативні та законодавчі документи, інформацію мережі Internet тощо.

В ході виконання ІНРЗ необхідно:

- визначити поточну та майбутню вартість нерівномірних грошових потоків;
- визначити величину ануїтету, використовуючи майбутню та поточну вартість нерівномірних грошових потоків;
- скласти схему погашення боргу рівними частками з урахуванням відсотків;
- визначити поточну вартість проекту, якщо одночасно використовуються нерівномірні грошові потоки та ануїтет;
- скласти бюджет грошових коштів компанії, який вимагає обслуговуючий банк для відкриття кредитної лінії під фінансування оборотних коштів компанії;
- визначити активні та пасивні операції комерційного банку та скласти балансовий звіт банку.

5. Керівництво виконанням ІНРЗ та порядок проведення консультацій

Загальне керівництво ІНРЗ здійснює викладач дисципліни «Гроші та кредит» кафедри економічної теорії, фінансів і обліку.

Керівник роботи допомагає студенту вибрати ефективніші шляхи вирішення запропонованих завдань, контролює якість виконання ІНРЗ, слідкує за дотриманням термінів її виконання, систематично контролює хід виконання роботи студентом згідно з графіком консультацій.

На виконану роботу керівник складає відгук, у якому визначає рівень самостійної роботи, елементи особистої ініціативи студента, якість засвоєння знань та рівень підготовленості до самостійної роботи з обраної спеціальності, а також в комплексі оцінює роботу.

6. Оформлення списку літературних джерел

Список літератури вміщує всі використані джерела у послідовності:

- Закони України;
- Укази Президента, Постанови Уряду;
- накази міністерств;
- нормативно-інструктивна документація;
- книги та брошури;
- журнальні статті; матеріали науково-практичних конференцій;
- матеріали господарської діяльності підприємств та відомств.

Елементи опису інформаційного джерела мають такі умовні роздільні знаки:

- а) : (двокрапку) – перед відомостями, які відносяться до назви статті (книги) і перед найменуванням видавництва або видавничої організації;
- б) , (кома) – між прізвищами авторів, а також перед роком видання книги;
- в) . (крапка) – перед відомостями про документи (журнал, збірник), в якому вміщено складову частину (статтю, реферат); перед роком видання, номера тому, номера випуску журналу, а також сторінки, з якої починається стаття;

між номерами сторінок, на яких надруковано складову частину (статтю, доповідь, тези і т. ін.).

Усі посилання у переліку наводяться мовою оригіналу (українською, англійською).

Завершують дослідження додатки, що складають аналітичні таблиці та інші матеріали, підготовлені автором, але з деяких причин не поміщені до основного тексту ІНРЗ.

7. Орієнтовний перелік тестових завдань для перевірки знань з дисципліни «Гроші та кредит»

Оберіть правильні відповіді із запропонованих варіантів та дайте стислу і змістовну відповідь на теоретичні питання.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

1. З наведених нижче визначень найбільш повно виражає сутність грошей таке: гроші — це
 - а) мірило вартості;
 - б) найбільш ліквідний актив;
 - в) знаряддя обміну;
 - г) загальний еквівалент;
 - д) речова форма суспільних відносин;
 - е) все те, що використовується як гроші.
2. Неповноцінні гроші — це:
 - а) гроші, які знецінюються;
 - б) гроші, які виготовлені не з дорогоцінного металу;
 - в) грошові знаки, які не розмінюються на дорогоцінний метал;
 - г) гроші, які емітуються для фінансування витрат державного бюджету.
3. Кредитні гроші — це:
 - а) гроші, випущені державою для покриття своїх потреб, що фінансуються з бюджету;

- б) будь-які неповноцінні гроші;
- в) гроші, що емітуються банками для кредитування реальної економіки;
- г) гроші, що емітує центральний банк для фінансування бюджетного дефіциту.

4. Чи можна поставити знак «=» між поняттями «неповноцінні гроші» та «кредитні гроші»? Поясніть свою відповідь.

5. Укажіть, до яких сучасних форм кредитних грошей ступінь довіри найвища та найнижча і поясніть чому:

- а) готівкових;
- б) депозитних;
- в) електронних;
- г) торгових.

6. З наведених нижче причин вирішальну роль у демонетизації золота відіграли:

- а) недостатня маса золотих запасів у природі;
- б) інтенсивне використання золота у промисловому виробництві (електронна техніка, виробництво прикрас, медтехніка тощо);
- в) прагнення урядів сконцентрувати все золото в стратегічних державних запасах;
- г) велика дорожнеча обігу золотих грошей;
- д) невіддатливість золотого обігу до регулюючого впливу з боку держави;
- е) бажання урядів перебрати на себе емісію нерозмінних грошей заради покриття своїх фінансових потреб.

7. Готівкові грошові знаки, які випускаються емісійними банками, мають назву:

- а) казначейські білети;
- б) банківські білети;
- в) векселі;
- г) чеки.

8. До кредитних грошей належать:

- а) кредитна картка;
- б) банкнота;
- в) чек;
- г) електронні гроші;
- д) вексель;
- е) казначейські зобов'язання.

9. Використання електронних грошей пов'язане з функцією грошей:

- а) міри вартості;
- б) засобу накопичення;
- в) засобу обігу;
- г) світових грошей.

10. У якій функції гроші обслуговують процес ціноутворення і чому?

- а) засіб обігу;
- б) засіб нагромадження;
- в) засіб платежу;
- г) міра вартості;
- д) світові гроші.

11. У якій функції гроші найбільше потерпають від інфляції?

- а) міра вартості;
- б) засіб обігу;
- в) засіб накопичення;
- г) засіб платежу.

12. На купівельну спроможність грошей впливають такі процеси:

- а) підвищення;
- б) зростання маси грошей в обороті;
- в) зростання випуску товарів і послуг в оборот.

13. Як впливають на вартість золота такі чинники:

- а) зовнішній вигляд золота (злиток, гранули, пісок);
- б) місце видобутку у світі;

- в) кількість золота у світі;
- г) відкриття нових родовищ золота;
- д) зміна продуктивності праці в золотовидобуванні.

14. Функцією грошей є:

- а) розподіл вартості;
- б) створення фінансових фондів;
- в) засіб обігу;
- г) надання ділової інформації;
- д) гальмування інфляції.

15. Причинами поширення бартеру в економіці можуть бути:

- а) високий рівень інфляції;
- б) відсутність необхідного золотого запасу в країні;
- в) зниження цін на товари та послуги;
- г) зростання рентабельності виробництва та реалізації товарів.

16. З наведених визначень грошей правильним є: гроші це

- а) кристалізація мінової вартості;
- б) загальний товар-еквівалент;
- в) продукт домовленості людей;
- г) засіб обміну;
- д) засіб платежу;
- е) все перелічене.

ТЕМА 2. ГРОШОВИЙ ОБОРОТ І ГРОШОВІ ПОТОКИ

1. Строкові вклади входять до складу грошових агрегатів:

- а) M0;
- б) M1;
- в) M2;
- г) не входять до складу грошових агрегатів взагалі.

2. Норма обов'язкового резервування для банків уводиться з метою:

- а) обмеження грошової маси в обороті;

- б) підвищення ліквідності банків;
- в) посилення фінансової сталості банків;
- г) підвищення конкурентоспроможності банків.

3. Банк відкрив депозит на суму 10 000 грн. Норма обов'язкового резервування — 25 %. Цей депозит дає можливість банку збільшити суму позичок на:

- а) невизначену величину;
- б) 7500 грн;
- в) 10 000 грн;
- г) 30 000 грн.

4. Загальна маса грошей збільшується кожний раз, коли комерційні банки:

- а) збільшують свої вклади в центральному банку;
- б) збільшують обсяги позичок, наданих населенню;
- в) збільшують свої зобов'язання закладами населення.

5. Якщо норма обов'язкового резервування для банків дорівнює 100 %, то величина грошового мультиплікатора дорівнює:

- а) 0;
- б) 1;
- в) 10;
- г) 100.

6. До складу грошової бази відносять:

- а) обов'язкові банківські резерви;
- б) готівка в касах підприємств;
- в) депозити в центральному банку;
- г) готівкові гроші, що перебувають на рахунках у населення;
- д) готівка в касах комерційних банків.

7. З названих процесів мають причинно-наслідкові зв'язки такі:

- а) зростання державних видатків і обсягу грошової маси;
- б) скорочення прибуткового податку й обсягу грошової маси;
- в) зростання трансфертних платежів і скорочення обсягу грошової маси;

г) зростання податків на корпорації і обсягу грошової маси.

8. Якщо трансакційні гроші (гроші для угод) здійснюють у середньому п'ять обертів за рік, то кількість грошей, необхідних для обслуговування обміну:

а) у 5 разів більша номінального ВВП;

б) становить 20 % номінального ВВП;

в) дорівнює відношенню: $5 / \text{ВВП}_{\text{ном}}$;

г) неможливо визначити.

9. Грошовий оборот складається із секторів:

а) грошового обігу та фінансів;

б) грошового обігу, фінансового та кредитного секторів;

в) грошового обігу та кредитного сектору.

10. Якщо фактична маса грошей в обороті (K_{ϕ}) перевищує необхідну для обороту (K_n), то матимуть місце такі явища:

а) нестача купівельної спроможності;

б) грошовий попит відповідає товарній пропозиції;

в) надлишок купівельної спроможності.

11. Рівень монетизації економіки визначається:

а) як співвідношення грошової маси до валового внутрішнього продукту;

б) як співвідношення валового внутрішнього продукту до грошової маси;

в) як співвідношення грошової маси до валового національного продукту.

12. Визначити засоби платежу, які обслуговують нині грошовий оборот в Україні:

а) банкноти;

б) акредитиви;

в) розмінні монети;

г) депозитні гроші;

д) казначейські білети.

13. Залучені ресурси комерційного банку становлять 1000 тис. грн, норма обов'язкового резерву — 15 %. Якими будуть у цьому разі кредитні ресурси комерційного банку (тис. грн)? Виберіть правильну відповідь:

- а) 1000;
- б) 850;
- в) 150.

14. Якщо величина готівки становить 210 млн грн, поточних вкладів — 400 млн грн, ощадних вкладів — 290 млн грн, строкових вкладів — 350 млн грн, то грошовий агрегат М2 дорівнює:

- а) 610 млн грн;
- б) 900 млн грн;
- в) 1250 млн грн;
- г) 400 млн грн.

15. Агрегат М1 охоплює:

- а) металеві й паперові готівкові гроші та чекові вклади;
- б) металеві й паперові готівкові гроші та строкові вклади;
- в) металеві й паперові готівкові гроші та всі банківські депозити;
- г) всі гроші та «майже гроші».

16. До потоків «втрат» належать такі грошові потоки:

- а) оплата імпорту;
- б) заощадження;
- в) податки;
- г) правильні відповіді а) і в).

17. До потоків «ін'єкцій» належать такі грошові потоки:

- а) оплата експорту;
- б) державні позики;
- в) інвестиції;
- г) державні закупівлі.

ТЕМА 3. ГРОШОВИЙ РИНОК

1. Параметри попиту на гроші визначають такі чинники:

- а) ціни на товари;
- б) обсяги виробництва;
- в) процентна ставка;
- г) доходи населення;
- д) грошово-кредитна політика центрального банку.

2. Між пропозицією грошей і грошовим мультиплікатором існує зв'язок:

- а) прямо пропорційний;
- б) обернено пропорційний.

3. Розподіліть на дві групи наведені сектори грошового ринку згідно з їх належністю до ринку грошей і ринку капіталів:

- а) ринок короткострокових фінансових активів;
- б) ринок середньострокових позик;
- в) ринок короткострокових позик;
- г) ринок цінних паперів;
- д) ринок довгострокових позик.

4. Які фінансові інститути функціонують у секторі прямого фінансування грошового ринку:

- а) банки; б) пенсійні фонди; в) страхові компанії; г) біржі;
- д) позабіржові системи торгівлі цінними паперами.

5. Як впливає зміна норми обов'язкового резервування на пропозицію грошей:

- а) прямо; б) обернено; в) не впливає.

6. Які структури беруть участь у збільшенні пропозиції грошей:

- а) уряд;
- б) уряд і центральний банк;
- в) уряд і комерційні банки;
- г) уряд, комерційні банки і центральний банк;
- д) комерційні банки і центральний банк.

ТЕМА 4. ГРОШОВІ СИСТЕМИ

1. Грошова система — це:

- а) сукупність платежів у національній та іноземних валютах;
- б) сукупність грошових потоків між юридичними і фізичними особами;
- в) форма організації грошового обігу, яка закріплена законодавством;
- г) те саме, що й грошовий оборот;
- д) грошові відносини між економічними суб'єктами;
- е) сукупність кредитних та фінансових установ у державі;
- ж) центральний банк і комерційні банки.

2. Грошова система держави містить такі елементи:

- а) назва грошової одиниці;
- б) види податків;
- в) фінансові установи, які діють у країні;
- г) масштаб цін;
- д) валютний курс;
- е) види страхування, які передбачені законодавством країни;
- ж) облікова ставка процента;
- з) законні платіжні засоби;
- і) організація платіжного обороту;
- к) норма обов'язкового резервування коштів;
- л) операції з цінними паперами на відкритому ринку;
- м) органи, що регулюють грошовий обіг;
- н) види кредитів;
- о) процентні ставки комерційних банків.

3. Законними платіжними засобами у грошовій системі держави є:

- а) казначейські векселі;
- б) комерційні векселі;
- в) казначейські білети;
- г) банківські білети;
- д) державні облігації;

- е) акції корпорацій;
- ж) платіжні доручення;
- з) монета;
- і) чеки;
- к) акредитив.

4. Інструментами грошово-кредитної політики НБУ є:

- а) облікова відсоткова ставка;
 - б) податкова ставка;
 - в) відсоткові ставки комерційних банків;
 - г) норма обов'язкового резервування депозитів комерційних банків;
 - д) дозвіл чи заборона центральним банком окремих видів операцій комерційним банком (КБ);
 - е) операції на відкритому ринку;
 - ж) страхування кредитів;
 - з) диверсифікація кредитів;
 - і) лімітування центральним банком кредитних операцій КБ;
 - к) рефінансування центральним банком комерційних банків.
5. Органами, що регулюють грошовий оборот, є:
- а) центральний банк;
 - б) міністерство фінансів;
 - в) ломбарди;
 - г) комерційні банки;
 - д) страхові компанії;
 - е) органи місцевої влади;
 - ж) міністерство економіки;
 - з) торговельні заклади;
 - і) видовищні заклади;
 - к) податкові органи;
 - л) митниця.

6. Назвіть основні типи грошових систем, відомі з економічної історії (у послідовності їх історичного розвитку).

7. Грошово-кредитна політика — це:

- а) регулювання економічної діяльності у сферах фінансів та банківської справи;
- б) регулювання і контроль банківської діяльності з боку держави;
- в) система заходів у грошово-кредитній сфері, спрямованих на забезпечення стабільності національної грошової одиниці;
- г) сукупність економічних, правових та організаційних заходів, здійснюваних центральним банком у сфері валютних відносин;
- д) система регулювання валютного курсу;
- е) регулювання грошово-кредитних відносин між державами;
- ж) регулювання облікових відсоткових ставок центральним банком.

8. Стратегічними цілями грошово-кредитної політики Національного банку України є:

- а) забезпечення коштами малого та середнього бізнесу;
- б) підпорядкування корпоративних інтересів окремих банків суспільним інтересам усієї банківської системи;
- в) зростання виробництва в країні;
- г) розвиток машинобудування;
- д) забезпечення зростання інвестицій у виробничу сферу;
- е) підвищення зайнятості населення;
- ж) розвиток освіти та науки у державі;
- з) подолання інфляції;
- і) стабілізація цін;
- к) зростання народонаселення в країні.

9. Проміжні цілі грошово-кредитної політики Національного банку України — це:

- а) стабілізація процентних ставок за кредитами комерційних банків;
- б) прискорення платіжного обороту;

- в) накопичення товарних запасів у країні;
- г) зниження рівня цін і тарифів;
- д) стабілізація рівня цін і тарифів;
- е) поживлення ринкової кон'юнктури;
- ж) розвиток кредитної кооперації;
- з) стримування ринкової кон'юнктури;
- і) розвиток мережі установ комерційних банків.

10. Тактичними цілями грошово-кредитної політики Національного банку України є:

- а) зростання грошової маси у населення;
- б) зростання грошової маси у юридичних осіб;
- в) прискорення зростання грошової маси в обороті;
- г) прискорення зростання коштів на кореспондентських рахунках комерційних банків;
- д) стимулювання зростання коштів на кореспондентських рахунках комерційних банків;
- е) стримування (обмеження) зростання грошової маси в обороті;
- ж) зростання процентів за кредит;
- з) зниження процентів за кредит;
- і) стабілізація цін та тарифів;
- к) зростання грошових доходів малого та середнього бізнесу.

11. Зниження облікової ставки центрального банку впливає на грошову масу в такий спосіб:

- а) прискорює зростання грошової маси у фізичних осіб;
- б) стримує зростання грошової маси в обороті;
- в) прискорює зростання грошової маси в юридичних осіб;
- г) обмежує вкладення коштів у цінні папери;
- д) стимулює зростання грошової маси в обороті;
- е) грошова маса в обороті залишається незмінною;
- ж) стимулює зростання банківського кредитування економіки.

12. Сеньйораж — це:

- а) процентна ставка за строковими депозитами фізичних осіб;
- б) різниця між ринковою ціною акції та її номіналом;
- в) прибутковість банківської операції;
- г) дохід, що його одержує чекодавець;
- д) дохід, що його одержує емітент платіжних засобів (грошей);
- е) дохід від транспортування грошей інкасаторами;
- ж) витрати на утримання каси банку;
- з) доходи від касових операцій банку;
- і) прибуток монетного двора;
- к) процентний дохід банку за трастовими операціями.

13. Держава ставить такі завдання перед грошовою системою країни:

- а) забезпечити економічну незалежність країни;
- б) забезпечити бездефіцитність державного бюджету;
- в) мінімізувати витрати обігу всієї маси грошей;
- г) забезпечувати кредитними ресурсами комерційні банки;
- д) не допускати знецінення грошової одиниці;
- е) забезпечувати своєчасне надходження коштів до державного бюджету;
- ж) забезпечувати оперативність у розширенні чи скороченні грошової маси в обігу залежно від потреб економіки;
- з) забезпечувати ліквідність та прибутковість комерційних банків;
- і) забезпечувати своєчасне погашення кредитів позичальниками;
- к) забезпечувати кредитування малого та середнього бізнесу.

ТЕМА 5. ІНФЛЯЦІЯ ТА ГРОШОВІ РЕФОРМИ

1. Знайдіть правильний варіант зовнішнього вияву інфляції:

- а) зростання цін на товари та послуги; падіння курсу національної валюти; поглиблення товарного дефіциту;
- б) падіння цін на товари та послуги; падіння курсу національної валюти; поглиблення товарного дефіциту;
- в) зростання цін на товари та послуги; зростання курсу національної валюти; поглиблення товарного дефіциту;
- г) зростання цін на товари та послуги; падіння курсу національної валюти; зменшення товарного дефіциту.

2. Виникнення критичної точки інфляції пов'язане з такими процесами:

- а) з переходом від зростання цін, що відстає від зростання маси грошей, до випереджувального зростання цін;
- б) з виникненням і швидким поширенням бартерних операцій, що звужують товарну основу грошової маси в обігу;
- в) з відставанням темпів знецінення грошей від темпів зростання їх пропозиції.

3. Поясніть, чому за гіперінфляції знижується рівень монетизації економіки.

4. Що таке інфляційні очікування і як вони впливають на динаміку цін:

- а) підвищують;
- б) знижують;
- в) підтримують на стабільному рівні.

5. Гіперінфляція в Україні в 1992—1994 рр. мала такі наслідки:

- а) прискорення розвитку виробництва;
- б) зростання зайнятості;
- в) скорочення виробництва ВВП;
- г) збільшення бюджетного дефіциту;
- д) зростання рівня життя населення;
- е) зниження реальних доходів населення;

є) скорочення бартеризації економіки.

6. Грошова реформа — це:

- а) часткова перебудова грошової системи держави;
- б) повна перебудова грошової системи держави;
- в) емісія державою нових грошових знаків;
- г) оголошення державою знецінених паперових грошей недійсними;
- д) викуп знецінених грошових знаків державою;
- е) нагромадження золотовалютних і матеріальних резервів;
- є) припинення зростання грошової маси в обігу;
- ж) оздоровлення державних фінансів;
- з) збалансування грошового ринку;
- и) раціоналізація структури виробництва у державі.

7. Деномінація грошових знаків — це:

- а) зниження цін;
- б) зростання тарифів;
- в) зростання заробітної плати;
- г) обмін старих грошових знаків на нові у певній пропорції з одночасним переоцінюванням у цій пропорції всіх цін, тарифів, балансових оцінок і грошових вкладів;
- д) переоцінка балансової вартості основних фондів;
- е) падіння облікової процентної ставки.

8. Назвіть два основні завдання, які ставили уряд та НБУ під час проведення грошової реформи в 1996 р.

9. Як була вирішена проблема організованих заощаджень населення України під час проведення грошової реформи 1996 р.?

10. Знайдіть правильну відповідь на питання «Що таке інфляція?»:

- а) перевищення витрат бюджету над доходами;
- б) зростання цін на товари та послуги;
- в) економія бюджетних коштів порівняно з затвердженими витратами;
- г) знецінення золотих та срібних монет;

- д) знецінення паперових грошей;
- е) зниження ринкової ціни облігації;
- є) зниження відсоткових ставок за кредит.

11. Назвіть чотири чинники, які спричинили гіперінфляцію в Україні в 1992—1994 рр.

12. Гіперінфляція в Україні в 1992—1994 рр. мала такі наслідки:

- а) прискорення розвитку виробництва;
- б) зростання зайнятості;
- в) скорочення виробництва ВВП;
- г) збільшення бюджетного дефіциту;
- д) зростання рівня життя населення;
- е) зниження реальних доходів населення;
- є) скорочення бартеризації економіки.

13. Грошова реформа — це:

- а) часткова перебудова грошової системи держави;
- б) повна перебудова грошової системи держави;
- в) емісія державою нових грошових знаків;
- г) оголошення державою знецінених паперових грошей недійсними;
- д) викуп знецінених грошових знаків державою;
- е) нагромадження золотовалютних і матеріальних резервів;
- є) припинення зростання грошової маси в обігу;
- ж) оздоровлення державних фінансів;
- з) збалансування грошового ринку;
- и) раціоналізація структури виробництва у державі.

14. Визначте, до якого типу грошових реформ належать такі реформи:

- а) грошова реформа в Україні з 2 вересня 1996 р.;
- б) грошова реформа в СРСР у 1922—1924 рр.;
- в) грошова реформа в СРСР у 1947 р.;
- г) грошова деномінація в СРСР з 1 січня 1961 р.;

15. Деномінація грошових знаків — це:

- а) зниження цін;
- б) зростання тарифів;
- в) зростання заробітної плати;
- г) обмін старих грошових знаків на нові у певній пропорції з одночасним переоцінюванням у цій пропорції всіх цін, тарифів, балансових оцінок і грошових вкладів;
- д) переоцінювання балансової вартості основних фондів;
- е) переоцінювання товарних запасів;
- є) зниження чи зростання дивідендів;
- ж) падіння облікової процентної ставки;
- з) зміна (зростання, зниження) норми обов'язкового резервування коштів комерційного банку.

ТЕМА 6. ВАЛЮТНИЙ РИНОК ТА ВАЛЮТНІ СИСТЕМИ

1. Співвідношення між двома валютами, яке виникає відносно третьої валюти, має назву:
 - а) лізинг;
 - б) валютний паритет;
 - в) крос-курс;
 - г) валютний курс.
2. За прямого котирування за одиницю береться:
 - а) національна валюта;
 - б) іноземна валюта.
3. Здатність валюти вільно обмінюватися на інші валюти означає:
 - а) валютний курс;
 - б) конвертованість;
 - в) паритет.
4. Імпорт будь-якої країни фінансує або «сплачує» її експорт:
 - а) так;
 - б) ні.

5. Якщо обсяги проданої валюти перевищують зобов'язання за купленою валютою, то валютна позиція комерційного банку вважається:

- а) відкритою;
- б) закритою;
- в) довгою;
- г) короткою.

6. Валютні курси могли коливатись лише в межах «золотих точок» в умовах:

- а) золотого стандарту;
- б) Бреттон-Вудської системи;
- в) Ямайської системи.

7. Рахунок:

ностро — це...

лоро — це...

8. Яка з наведених нижче операцій створює той чи інший попит?

Правильна відповідь:

- а) експорт;
- б) імпорт;
- в) іноземний попит на національну валюту;
- г) внутрішній попит на іноземну валюту.

Поясніть, як саме це відбивається на запасах іноземної валюти в національних банках?

9. Дефіцит платіжного балансу виникає в разі, коли:

- а) сума поточного балансу та балансу руху капіталу збігаються;
- б) сума поточного балансу та балансу руху капіталу від'ємна;
- в) сума поточного балансу та балансу руху капіталу додатна.

10. Що означає «активний платіжний баланс»:

- а) сальдо балансу за поточними операціями додатне;
- б) приплив капіталу до країни перевищує відплив капіталу з країни;
- в) баланс за поточними операціями і рухом капіталів додатний.

11. Із нижченаведених статей до балансу поточних операцій платіжного балансу входять такі:

- а) товарний експорт;
- б) чистий дохід від інвестицій;
- в) баланс руху капіталу;
- г) товарний імпорту;
- д) офіційні резерви;
- е) чисті перекази;
- є) портфельні інвестиції.

12. З наведених нижче цінностей валютними цінностями є:

- а) вексель нерезидента, виписаний в німецьких марках, який є в розпорядженні українського підприємця;
- б) чек, виписаний у гривнях, що є на руках у резидента;
- в) банкноти США в розпорядженні резидента;
- г) банкноти НБУ в касі українського підприємства;
- д) банкноти НБУ в розпорядженні іноземного туриста, куплені в одному з обмінних пунктів Києва.

13. Валютними можна назвати такі грошові відносини в країні:

- а) будь-які грошові платежі в країні;
- б) відносини між продавцями і покупцями іноземної валюти;
- в) будь-які відносини, які реалізуються з участю валюти (національної та іноземної);
- г) валютні платежі імпортера іноземному експортеру за куплені товари чи послуги;
- д) податкові платежі українських підприємств до державного бюджету;
- е) позички, що надаються комерційними банками клієнтам в іноземній валюті.

14. Чим відрізняються валютний курс від паритету купівельної спроможності відповідних валют? Правильна відповідь:

- а) нічим — це одне і те ж явище;

- б) купівельна спроможність валют кількісно вища від курсу валют;
- в) валютний курс постійно коливається, а паритет залишається стабільним;
- г) паритет є економічною основою, навколо якої коливається валютний курс.

15. Назвіть основні види валютних курсів (не менше трьох):

- а) фіксований;
- б) плаваючий вільно;
- в) керовано плаваючий;
- г) вільно плаваючий.

16. Під впливом яких чинників курс гривні до долара США може підвищуватися порівняно з паритетом купівельної спроможності валют?

17. Дайте визначення крос-курсу:

- а) курс конвертованої валюти до неконвертованої;
- б) курс, офіційно встановлений центральним банком;
- в) курс двох валют, установлений за курсами цих валют до третьої валюти.

18. Дайте визначення валютного ринку. Назвіть основні види валютних ринків:

- а) за його інфраструктурою;
- б) за масштабами і характером правового регулювання;
- в) за характером операцій.

19. Назвіть основні групи суб'єктів валютного ринку.

20. Чим відрізняється ціна валюти на ринку депозитно-кредитних операцій від ціни на ринку конверсійних операцій? Правильна відповідь:

- а) рівнем — на першому вона вища ніж на другому;
- б) характером установа: на першому ціну встановлює центральний банк, на другому — ринок;
- в) видом ціни: на першому ціною валюти є процент, на другому — валютний курс;
- г) немає відмінностей — на обох ринках ціною валюти є валютний курс.

21. Назвіть основні функції валютного ринку (не менше чотирьох).

22. Що є об'єктом купівлі-продажу на валютному ринку?
23. Зробіть класифікацію валютних операцій за такими ознаками:
- а) терміном здійснення платежу;
 - б) механізмом здійснення операції;
 - в) формою платежу;
 - г) масштабом операцій.
24. Дайте визначення касових операцій. Які з касових операцій називаються операціями спот?
25. Дайте визначення строкових операцій. Із названих дій банку строковими валютними операціями є такі:
- а) прийом валютного депозиту;
 - б) купівля форвардного контракту;
 - в) продаж акцій, виписаних в іноземній валюті;
 - г) купівля ф'ючерсного контракту;
 - д) купівля на біржі безготівкової валюти з негайною оплатою;
 - е) продаж опціону.
26. У чому полягає призначення арбітражної операції:
- а) у стабілізації курсу валюти;
 - б) у вирівнюванні валютної позиції комерційного банку;
 - в) в одержанні спекулятивного доходу від різниці в курсах валюти.
27. На які три групи розділяються чинники, які визначають стан кон'юнктури валютного ринку?
28. На практиці валютний курс використовується з метою:
- а) відобразити взаємодію національної та світової валют;
 - б) забезпечити еквівалент обміну;
 - в) для власної вигоди;
 - г) як конкуруюча позиція в економіці.
29. Дефіцит платіжного балансу впливає на динаміку валютного курсу національної валюти в такий спосіб:
- а) сприяє стабілізації курсу;

б) сприяє зростанню курсу;

в) сприяє зниженню курсу.

30. Чи впливає інфляція в країні на курс її валюти? Якщо «ні» — то чому? Якщо «так», то як, у якому напрямку?

31. Зниження курсу національної валюти називається:

а) ревальвація;

б) девальвація;

в) конвертація;

г) деномінація.

32. Кому з економічних суб'єктів-резидентів вигідна девальвація національної валюти і чому?

33. Кому з економічних суб'єктів-резидентів вигідна ревальвація національної валюти і чому?

34. Чи впливає ревальвація гривні на інфляцію в країні? Якщо «так», то в який спосіб впливає?

35. Назвіть три типи плаваючих валютних курсів.

36. Назвіть основні методи регулювання центральним банком валютного курсу.

37. Якщо центральний банк хоче ревальвувати гривню методом валютної інтервенції, то які операції він мусить здійснити на валютному ринку? Правильна відповідь:

а) купувати іноземну валюту;

б) продавати іноземну валюту.

38. Дайте визначення валютної системи та назвіть її основні елементи.

39. Назвіть основні напрямки валютного регулювання, що застосовувалися в Україні в перехідний період.

40. Стерилізувати надлишок грошей, що надійшов в оборот внаслідок валютної інтервенції, можна в такий спосіб:

а) збільшити податки;

б) розширити кредитування підприємств банками;

- в) обмежити бюджетне фінансування певних структур;
- г) збільшити продаж цінних паперів на вторинному ринку на відповідну суму.

41. Стан платіжного балансу впливає на кон'юнктуру валютного ринку в такий спосіб:

- а) валютні надходження збільшують попит на національну валюту;
- б) валютні надходження збільшують пропозицію національної валюти;
- в) валютні платежі зменшують попит на валюту;
- г) додатне сальдо платіжного балансу збільшує пропозицію валюти;
- д) від'ємне сальдо збільшує попит на валюту;
- е) валютні платежі збільшують попит на валюту.

42. Назвіть основні призначення золотовалютних резервів країни:

- а) стимулююче;
- б) страхове;
- в) трансакційне;
- г) інвестиційне;
- д) інтервенційне.

43. Назвіть можливі способи зберігання золотовалютних резервів країни.

44. Чим принципово відрізняється сучасна (Ямайська) світова валютна система від попередньої (Бреттон-Вудської)? Правильна відповідь:

- а) кількістю країн-членів;
- б) у Бреттон-Вудській системі валютні відносини між країнами регулювали США, а в Ямайській регулює МВФ;
- в) перша базувалася на двох резервних валютах (долар США і фунт стерлінгів), а друга — на одній (долар США);
- г) перша базувалась на золотодевізному стандарті, коли банкноти США як резервна валюта обмінювались на золото, а друга на девізному стандарті, за якого долари США перестали обмінюватися на золото.

45. Що таке валютна позиція комерційного банку і навіщо центральний банк регулює її стан?

46. Які види валютних позицій банку Ви знаєте?

47. Що означає активний платіжний баланс?

ТЕМА 7. КІЛЬКІСНА ТЕОРІЯ ГРОШЕЙ І СУЧАСНИЙ МОНЕТАРИЗМ

1. Як впливає зміна кількості грошей в обігу на вартість грошей і рівень товарних цін?

2. Зростання кількості грошей веде до:

а) збільшення вартості грошей;

б) підвищення цін;

в) зменшення вартості грошей;

г) зниження цін;

3. Зменшення кількості грошей спричиняє:

а) зменшення вартості грошей;

б) зниження цін;

в) підвищення цін;

г) збільшення вартості грошей.

4. На яких постулатах базується класична кількісна теорія?

5. Запишіть рівняння обміну І. Фішера і вкажіть, які причинно-наслідкові зв'язки притаманні його складовим:

а) рівень цін на товари змінюється обернено пропорційно масі грошей в обігу;

б) рівень цін на товари змінюється прямо пропорційно швидкості грошей в обігу;

в) рівень цін на товари змінюється прямо пропорційно масі грошей в обігу;

г) рівень цін на товари змінюється прямо пропорційно обсягу проданих товарів;

д) рівень цін на товари змінюється обернено пропорційно швидкості грошей в обігу;

е) рівень цін на товари змінюється обернено пропорційно обсягу проданих товарів.

6. Укажіть основні відмінності кон'юнктурної теорії грошей М. Туган-Барановського від класичної кількісної теорії:

- а) заперечує вплив кількості грошей на рівень цін;
- б) забезпечує прямо пропорційну залежність цін від кількості грошей;
- в) не визнає впливу на ціни швидкості обігу грошей;
- г) визначає вплив на ціни всіх трьох чинників: маси грошей, швидкості їх обігу, обсягу реалізованих товарів і послуг;
- д) визначає попит на гроші як важливий чинник зміни швидкості обігу грошей.

7. Запишіть формулу коефіцієнта Маршалла і визначте, що він характеризує.

8. Які мотиви нагромадження грошей в економічних суб'єктів сформулювали представники «кембриджської школи»?

9. Через який конкретний «передатний» механізм здійснюється вплив грошей на економіку у твердженнях:

10. Кейнсіанців:

- а) процентна ставка;
- б) дивіденди;
- в) валютний курс;
- г) фіскальна політика;
- д) інвестиції;
- е) банк;
- ж) державні облігації.

11. Монетаристів:

- а) ціна товару;
- б) касові залишки;
- в) пропозиція грошей;
- г) емісія грошей;

- д) кредити;
- е) бюджетні ресурси;
- ж) сукупний попит на товари.

12. Який вклад зробив Кейнс у розвиток кількісної теорії грошей?

Правильна відповідь:

- а) обґрунтував роль грошей у ринковій економіці;
- б) змістив центр аналізу ролі ціни з довготривалого періоду на короткий період з тим, щоб «прив'язати» гроші до економічного циклу;
- в) вплив грошей на реальну економіку на короткострокових інтервалах здійснюється за постулатами кількісної теорії;
- г) вплив грошей на реальну економіку здійснюється насамперед через процент;
- д) доповнив мотиви кембриджської версії формування касових залишків «спекулятивним» мотивом;
- е) установив зв'язок грошової маси з нормою процента;
- ж) обґрунтував зв'язок між процентом та інвестиціями;
- з) відкрив новий механізм зв'язку між грошима і виробництвом;
- і) відмовився від класичних постулатів кількісної теорії, у Кейнса зникло M , яке прямо можна змінювати.

13. З названих положень до монетаристської теорії М. Фрідмена належать:

- а) на перше місце у регулюванні ринкової економіки виходить бюджет;
- б) на перше місце у регулюванні ринкової економіки виходить центральний банк і банківська система;
- в) механізм управління масою грошей (M) зводиться переважно до підтримання її стабільності: M повинно змінюватися, але ці зміни мають бути обґрунтованими, щоб середній рівень цін непомітно змінювався протягом тривалого часу;
- г) маса грошей в обігу повинна зростати:
 - швидше від зростання ВВП;
 - відповідно до зростання ВВП;

- відставати від зростання ВВП;
- д) відставання M від зростання ВВП компенсується:
 - зростанням швидкості обігу грошей;
 - зменшенням швидкості обігу грошей;
 - зростанням цін;
 - зниженням цін.

14. Визначте, у чому проявляється зближення позицій монетаристів та кейнсіанців у сучасній кількісній теорії грошей.

15. Визначте характерні особливості грошової політики в Україні в умовах переходу до ринкової економіки:

- а) використовуються кейнсіанські постулати в управлінні M ;
- б) проводиться монетаристська, за М. Фрідменом, антиінфляційна політика;
- в) Національний банк України в одні періоди керувався кейнсіанськими «рецептами», а в інші — монетаристськими;
- г) уряд та НБУ у своїй монетарній політиці орієнтуються виключно на фінансово-бюджетний механізм;
- д) уряд та НБУ у своїй монетарній політиці орієнтуються виключно на грошово-кредитний механізм;
- е) державний бюджет не відділено від грошово-кредитного механізму НБУ.

16. Розставте вказані версії кількісної теорії в порядку історичної еволюції монетаризму:

- а) номіналістична теорія грошей;
- б) кейнсіансько-неокласичний синтез;
- в) класична кількісна теорія грошей;
- г) неокласична (монетаризм);
- д) некейнсіанський напрям;
- е) кейнсіанська версія.

ТЕМА 8. КРЕДИТ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

1. Визначте, до якого з видів кредиту належать такі приклади:

- а) купівля центральним банком державних облігацій під час їх первинного розміщення;
- б) службовець отримує позику для придбання автомобіля;
- в) швейцарський банк купує облігації великої української компанії;
- г) шахта відвантажила вугілля електростанції взамін на акцептований вексель;
- д) Ексімбанк України кредитує будівництво нафтового терміналу в Одесі;
- е) домогосподарка купує телевізор на виплат;
- є) млин відвантажує борошно хлібозаводу на умовах оплати через місяць;
- ж) британський банк відкриває кредитну лінію української компанії;
- з) Мінфін розміщує цінні папери на фінансовому ринку.

2. На основі наведеної інформації визначте норму процента і виберіть правильний варіант відповіді:

- балансовий прибуток банку після оподаткування — 440 000 г.о.;
- власні кошти банку — 11 320 000 г.о.;
- розмір наданої позики — 28 000 г.о.;
- термін позики — 1 рік;
- дохід від наданої позики — 6160 г.о..

- а) 4 %;
- б) 22 %;
- в) 455 %;
- г) 1571 %;
- д) 30 %.

3. Як зміниться: зросте (+), зменшиться (–), залишиться без змін (=) позичковий фонд суспільства в результаті таких заходів:

- а) економічні агенти переводять свої строкові вклади і цінні папери в більш ліквідні активи;

- б) на вимогу центрального банку комерційні банки нарощують свої статутні фонди;
- в) громадянин купує телевізор в магазині, розраховуючись платіжною карткою;
- г) центральний банк надає кредит уряду;
- д) центральний банк піднімає розмір нормативу обов'язкових резервів;
- е) центральний банк здійснює закупівлі державних облігацій;
- є) надруковані на банкнотній фабриці банкноти поміщаються в сховище центрального банку;
- ж) зростання тіньових операцій в економіці;
- з) підприємство переказує 5000 грн на рахунок будівельної організації;
- и) центральний банк піднімає розмір ломбардної ставки;
- і) центральний банк знижує розмір нормативу обов'язкових резервів;
- ї) економічні агенти переводять свої заощадження в малоліквідні фінансові активи;
- к) скорочення тіньових операцій в економіці;
- л) центральний банк продає пакет державних облігацій комерційному банку;
- м) банкнотна фабрика перевиконала місячний план випуску банкнот;
- н) центральний банк знищує пошкоджені банкноти зі свого сховища на 1800 грош. од.;
- о) центральний банк здійснює закупівлю державних облігацій на відкритому ринку на 55 000 грош. од.;
- п) погашення комерційним банком кредиту на 20 000 грош. од., взятого раніше в центральному банку;
- р) центральний банк проводить розрахунки між двома комерційними банками з різних регіонів країни на 2500 грош. од.;
- с) центральний банк видає касовий кредит уряду на 80 000 грош. од.;
- т) центральний банк за дорученням уряду проводить погашення державних облігацій на 98 000 грош. од.;

у) центральний банк укладає угоду з комерційним банком про продаж йому державних облігацій зі свого портфеля на 4000 грош. од.

4. Джерелом сплати процентів за кредит є:

- а) прибуток кредитора;
- б) позичковий капітал;
- в) прибуток позичальника;
- г) дотації державного бюджету;
- д) предмет застави за кредит.

5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає короткостроковий кредит як кредит, що надається на строк:

- а) до трьох місяців;
- б) до шести місяців;
- в) до одного року;
- г) до півтора року;
- д) до двох років.

6. Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає середньостроковий кредит як кредит, що надається на строк:

- а) від трьох місяців до одного року;
- б) від шести місяців до одного року;
- в) від одного року до двох років;
- г) від одного року до трьох років;
- д) від двох років до п'яти років.

7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає довгостроковий кредит як кредит, що надається на строк:

- а) понад один рік;
- б) понад півтора року;
- в) понад два роки;
- г) понад три роки;
- д) понад п'ять років.

8. У товарній формі може бути кредит:

- а) споживчий;
- б) міжнародний;
- в) комерційний;
- г) банківський;
- д) державний.

9. Який із видів кредиту може виконувати емісійну функцію? Виберіть варіант відповіді:

- а) споживчий;
- б) міжнародний;
- в) комерційний;
- г) банківський;
- д) державний.

10. Комерційний банк надав у кредит 100 тис. г.о. строком на 1 рік за умови сплати позичальником 48 % річних. Ставка, за якою банк залучив кошти, — 24 %, інфляція за період очікується у розмірі 7 %. Визначте банківську маржу та реальну ставку позичкового процента:

- а) 48 %; 7 %;
- б) 24 %; 48 %;
- в) 7 %; 24 %;
- г) 24 %; 41 %;
- д) 17 %; 41 %.

ТЕМА 9. ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ НА ГРОШОВОМУ РИНКУ

1. Фінансове посередництво — це:

- а) банківські операції з надання кредитів;
- б) банківські операції з фінансування інвестицій;
- в) акумуляція вільних грошей на грошовому ринку та розміщення їх серед позичальників;
- г) операції зі створення депозитів.

2. Діяльність фінансових посередників спрямована на:

- а) поповнення державного бюджету;
- б) забезпечення функціонування комерційних банків;
- в) розвиток страхової справи;
- г) переміщення позичкових капіталів у економіці;
- д) прибутковість комерційних банків;
- е) стабільність функціонування грошового ринку.

3. Переваги фінансового посередництва порівняно з прямими відносинами кредиторів і позичальників:

- а) оперативне повернення позичальниками коштів, розміщених у банківські позики;
 - б) оперативне розміщення вільних коштів кредиторів у дохідні активи;
 - в) оперативне отримання додаткових коштів позичальниками;
 - г) збільшення витрат на проценти за депозитами;
 - д) скорочення витрат на формування вільних грошових сум;
 - е) скорочення витрат на розміщення вільних грошових коштів у дохідні активи;
 - ж) скорочення витрат на кредитування;
 - з) посилення фінансових ризиків для базових суб'єктів грошового ринку;
 - і) посилення фінансових ризиків для фінансових посередників грошового ринку;
 - к) послаблення фінансових ризиків для базових суб'єктів грошового ринку;
 - л) збільшення дохідності позичкових капіталів;
 - м) зменшення дохідності позичкових капіталів.
4. До фінансових посередників в Україні належать:
- а) промислові підприємства;
 - б) будівельні компанії;
 - в) ломбарди;
 - г) комерційні банки;

- д) Національний банк;
- е) страхові компанії;
- ж) фінансові органи;
- з) податкова адміністрація;
- і) ощадні каси;
- к) фінансові фонди.

5. Визначити ознаки, за якими юридична особа є банком:

- а) ведення касових операцій;
- б) рекламна діяльність;
- в) приймання депозитів;
- г) страхування кредитів;
- д) отримання прибутку;
- е) діяльність на комерційному розрахунку;
- ж) надання кредитів;
- з) отримання процентів за кредит;
- і) перерахування податків;
- к) ведення безготівкових розрахунків;
- л) факторинг;
- м) лізинг.

6. Визначте функції банків:

- а) кредитування;
- б) касова діяльність;
- в) трансформація ризиків за грошовими потоками;
- г) надання розрахункових послуг;
- д) трансформація строкових грошових потоків;
- е) трансформація обсягів грошових потоків;
- ж) просторова трансформація спрямування грошових потоків;
- з) створення додаткових платіжних засобів;
- і) акумуляція коштів клієнтів;
- к) ведення безготівкових розрахунків.

7. Банківська система — це:

а) сукупність банків у економіці;

б) законодавчо визначена сукупність установ, які ведуть банківську діяльність на постійній професійній основі і функціонують у державі як самостійна економічна структура;

в) фінансові органи держави та кредитні установи.

8. Визначте мету діяльності комерційного банку:

а) залучення депозитів;

б) надання кредитів;

в) отримання прибутку;

г) ведення касових операцій;

д) сплата податку державі.

8. Визначте функції, що їх виконує банківська система:

а) перерозподіл коштів фізичних осіб;

б) трансформаційна;

в) емісійна;

г) інвестиційна;

д) стабілізаційна;

е) золотовалютного резервування.

9. Визначте, до якого рівня в Україні відносять такі структури:

а) небанківські фінансово-кредитні установи;

б) страхові компанії;

в) будівельні компанії;

г) центральний банк;

д) кооперативні банки;

е) державні банки;

ж) комерційні банки.

10. У діяльності небанківських фінансово-кредитних установ спільним є:

а) акумулювання посередництва в інвестиційному процесі;

б) забезпечення посередництва в інвестиційному процесі;

- в) одержання прибутку;
- г) взаємне кредитування;
- д) страхування своїх клієнтів від непередбачуваних подій та втрат.

11. На кредитуванні продажу споживчих товарів спеціалізується такий небанківський інститут кредитної системи:

- а) трастова компанія;
- б) фінансова компанія;
- в) ломбард;
- г) кредитна спілка.

12. Інституцією, визначальною рисою якої є акумулювання і постачання довгострокових капіталів на фінансовому ринку, можна назвати:

- а) комерційні банки;
- б) пенсійні банки;
- в) емісійні банки;
- г) фінансові компанії;
- д) страхові компанії.

13. Інвестиційні фінансово-кредитні установи беруть участь в інвестиційному процесі через:

- а) вкладення коштів у акції, облігації підприємств;
- б) розміщення мобілізованих коштів у довгострокові банківські депозити;
- в) надання цільових довгострокових кредитів підприємствам;
- г) надання короткострокових кредитів підприємствам.

ТЕМА 10. ЦЕНТРАЛЬНІ БАНКИ

1. У створенні грошей беруть участь такі ланки кредитної системи:

- а) небанківські кредитні установи;
- б) центральні банки;
- в) комерційні банки.

2. Право монопольної емісії банкнот належить:

- а) спеціалізованим банкам;

- б) комерційним банкам;
- в) страховим компаніям;
- г) центральним банкам;
- д) пенсійним фондам.

3. Надлишкові резерви, що є у розпорядженні комерційних банків, впливають на їх здатність розширювати пропозицію грошей у такий спосіб:

- а) чим більше надлишкових резервів, тим менший потенціал банківської системи;
- б) чим більше надлишкових резервів, тим більший потенціал банківської системи;
- в) не існує взаємозв'язку.

4. У чому полягає головне завдання діяльності центрального банку:

- а) забезпечення сталості національних грошей;
- б) обслуговування комерційних банків;
- в) обслуговування уряду;
- г) контроль та регулювання стану грошового ринку.

5. Якщо центральний банк проводить політику стимулювання виробництва, то він:

- а) продає облігації державної позики комерційним банкам;
- б) збільшує ліміти кредитування комерційних банків;
- в) знижує облікову ставку;
- г) підвищує норму обов'язкового резервування.

6. Якщо центральний банк прагне збільшити масу грошей в обігу, то в політиці відкритого ринку він буде:

- а) надавати ломбардні позики;
- б) купувати валюту; продавати валюту;
- в) купувати облігації внутрішньої державної позики;
- г) продавати облігації внутрішньої державної позики.

7. Як вплине на рівень зайнятості в короткий проміжок часу:

- а) збільшення маси грошей;
- б) зменшення маси грошей;
- в) зменшення значення грошового мультиплікатора.

8. На обсяги виробництва ВВП вплинуть такі заходи грошово-кредитної політики центрального банку:

- а) зниження обсягів кредитування комерційних банків;
- б) збільшення ресурсів, що залишаються в розпорядженні комерційних банків;
- в) зниження ставки облікового процента;
- г) продаж цінних паперів комерційним банкам.

9. У процесі виконання функції фінансового агента держави центральний банк:

- а) відповідає за зобов'язання держави по ОВДП;
- б) здійснює касове обслуговування бюджету;
- в) надає кредити банкам;
- г) обслуговує державний борг;
- д) здійснює емісію банкнот.

10. Емісійним банком вважається банк, якому належить монопольне право емісії:

- а) грошей;
- б) банкнот;
- в) банківських грошей.

11. З нижченаведених цілей до тактичних цілей належать:

- а) збільшення маси грошей в обігу;
- б) зниження ставки облікового процента;
- в) стабілізація цін;
- г) зниження рівня валютного курсу;
- д) стримування кон'юнктури.

12. Визначте структурну ієрархію між цілями грошово-кредитної політики від ключової до оперативної:

- а) проміжні цілі;
- б) стратегічні цілі;
- в) тактичні цілі.

13. Грошово-кредитна політика — це:

- а) сукупність заходів центробанку, спрямованих на регулювання попиту на гроші;
- б) сукупність заходів уряду, спрямованих на регулювання грошового ринку;
- в) сукупність заходів монетарної влади, спрямованих на регулювання пропозиції грошей.

14. Якщо центральний банк купує іноземну валюту на валютному ринку, то він прагне:

- а) збільшити масу грошей в обігу;
- б) зменшити масу грошей в обігу;
- в) посилити контроль за діяльністю комерційних банків;
- г) зменшити курс національної валюти.

15. Який статус центрального банку вважається найбільш доцільним у світовій практиці:

- а) незалежність від органів виконавчої влади і залежність від парламенту;
- б) повна незалежність від усіх гілок влади;
- в) залежність від президента і незалежність від парламенту;
- г) незалежність від органів виконавчої влади і підзвітність парламенту.

16. Головні призначення центрального банку:

- а) емісія банкнот;
- б) фінансовий агент уряду;
- в) забезпечення стійкості грошей;
- г) кредитування комерційних банків.

17. Центральний банк виконує такі функції (основні напрями діяльності):

- а) ломбардне кредитування;
- б) касове, розрахункове та кредитне обслуговування комерційних банків;

- в) функції емісійного центру країни;
- г) банківське регулювання та нагляд;
- д) функції фінансового агента уряду;
- е) здійснення монетарної політики;
- ж) касове обслуговування бюджету;
- з) кредитування великого бізнесу.

18. Визначити методи надання ломбардних кредитів центральним банком:

- а) асоціації комерційних банків;
- б) міністерству економіки;
- в) комерційному банку;
- г) аукціонний метод;
- д) галузевим підприємствам.

19. Базовими функціями Європейського центрального банку є:

- а) реалізація єдиної монетарної політики в зоні євро;
- б) проведення міжнародних валютних операцій;
- в) зберігання золотовалютних резервів учасників банку та управління цими резервами;
- г) сприяння чіткому функціонуванню платіжних систем країн-учасниць ЄС;
- д) надання кредитів органам влади Європейського Союзу;
- е) купівля боргових зобов'язань в урядів країн Європейського Союзу.

20. Принципами функціонування НБУ є:

- 1) підзвітність Кабінету Міністрів;
- 2) вертикальна структура управління;
- 3) економічна самостійність;
- 4) централізація системи банку;
- 5) єдність системи банку;
- 6) незалежність банку;
- 7) президентський та парламентський контроль за діяльністю НБУ.

ТЕМА 11. КОМЕРЦІЙНІ БАНКИ

1.3 якою організаційно-правовою формою створюються банки в Україні?

2.Із зазначених нижче спеціалізованих банків відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» дозволяється створювати такі спеціалізовані банки:

- а) іпотечні;
- б) галузеві;
- в) освітянські;
- г) інноваційні;
- д) інвестиційні;
- е) реконструкції та розвитку;
- ж) фермерські.

3. Що таке державна реєстрація банку та порядок її здійснення?

4.Який порядок створення державного банку та які органи його управління?

5.Назвіть особливості створення та діяльності кооперативних банків.

6.На які три групи поділяються ресурси комерційних банків?

7.Укажіть, який мінімальний розмір статутного капіталу встановлено чинним законодавством для:

- а) місцевих кооперативних банків;
- б) всеукраїнських комерційних банків;
- в) комерційних банків, які здійснюють свою діяльність на території однієї області;
- г) спеціалізованих банків.

8.Укажіть, які із зазначених органів є органами управління банку:

- а) загальні збори учасників банку;
- б) ревізійна комісія;
- в) правління (рада директорів) банку;
- г) спостережна рада банку;
- д) управління внутрішнього аудиту.

9. Укажіть, які з операцій відносять до пасивних операцій комерційного банку:

- а) формування резервного фонду банку;
- б) залучення вкладів фізичних осіб;
- в) фортфейтинг; г) приймання депозитів; д) овердрафт;
- е) формування статутного капіталу;
- ж) надання кредиту іншому банку; з) облік векселів.

10. Які чинники впливають на стабільність банку?

11. Чим відрізняються українські банки від зарубіжних?

12. Субординований борг банку належить до:

- а) основного капіталу банку;
- б) запозиченого капіталу в іншому банку (міжбанківського кредиту);
- в) додаткового капіталу банку;
- г) видів депозитів, залучених на строк до запитання.

13. Дозвіл на придбання 25 % акцій банку дає:

- а) директор діючого підприємства;
- б) Міністерство економіки України;
- в) загальні збори юридичної особи-акціонера;
- г) Національний банк України;
- д) загальні збори акціонерів банку.

14. Хто належить до осіб, пов'язаних з банком, та які угоди банку заборонено з ними укладати?

15. Перелічіть, що належить до банківської таємниці та вкажіть порядок її розкриття.

16. Які види економічних нормативів Ви знаєте, яке їх призначення і хто встановлює?

17. Які чинники впливають на ліквідність комерційного банку?

17. Які чинники впливають на прибутковість та фінансовий стан комерційного банку?

8. Рекомендована література до виконання ІНРЗ

1. Adrian, T., Laxton, D., Obstfeld, M. Advancing the frontiers of monetary policy. Washington, DC: International Monetary Fund, 2018. 279 p.
2. Arvidsson, N. Building a cashless society: the Swedish route to the future of cash payments. Stockholm: Royal Institute of Technology, 2019. 96 p.
3. Battilossi, S., Kazuhiko, Y. Handbook of the history of money and currency. Singapore: Springer Nature Singapore PteLtd. 2020. 1094 p.
4. Brunnermeier, M. K. The euro and the battle of ideas. Princeton: Princeton University Press, 2016. 310 p.
5. Eichengreen, B., Mehl, A., Chițu, L. How global currencies work: past, present, and future. Princeton: Princeton University Press, 2018. 270 p.
6. Frieden, J. A. Currency politics: the political economy of exchange rate policy. Woodstock: Princeton University Press, 2015. 301 p.
7. Homburg, S. A Study in monetary macroeconomics. Oxford: Oxford University Press, 2017. 205 p.
8. Ingrao, B., Sardoni, C. Banks and finance in modern macroeconomics: a historical perspective. Northampton: Edward Elgar Publishing, Inc., 2019. 281 p.
9. Kamruzzaman, P. Dollarisation of poverty: rethinking poverty beyond 2015. New York: Macmillan Publishers Limited, 2015. 101 p.
10. King, B. Bank 4.0: Banking everywhere, never at a bank. Chichester: John Wiley & Sons, 2019. 344 p.
11. Kleer, R. A. Money, politics, and power. New York: Routledge. 2017. 236 p.
12. Makin, A. J. International money and finance. New York: Routledge. 2017. 203 p.
13. Mishkin, F. S. The economics of money, banking, and financial markets, 13th edition. New York: Pearson Education Limited, 2022. 717 p.
14. Moenjak, T. Central banking: theory and practice in sustaining monetary and financial stability. Singapore: John Wiley & Sons Singapore Pte. Ltd., 2015. 318 p.

15. Muzio, T. D., Robbins R. H. An anthropology of money: a critical introduction. New York: Routledge, 2017. 139 p.
16. Orrel, D., Chlupaty, R. The Evolution of Money. New York: Columbia University Press, 2016. 309 p.
17. Rauchway, E. The money makers: how Roosevelt and Keynes ended the Depression, defeated fascism, and secured a prosperous peace. New York: Basic Books. 2015. 337 p.
18. Riley, T. A., Kulathunga, A. Bringing E-money to the poor successes and failures. Washington, DC: International Bank for Reconstruction and Development, 2017. 220 p.
19. Rogoff, K. J. The curse of cash. Princeton University Press: Princeton, 2016. 283 p.
20. Simpson, T. D. Financial markets, banking, and monetary policy. Hoboken: John Wiley & Sons, 2014. 366 p.
21. Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 147 с.
22. Глуценко С. В. Гроші, кредит, кредитний ринок: навчальний посібник. Київ: НаУКМА , 2015. 204 с.
23. Гроші та кредит: підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2011. 589 с.
24. Гроші та кредит: підручник /за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль. ТНЕУ, 2018. 892 с.
25. Дзюблюк О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. Банківська справа. 2020. №1. С. 3-26.
26. Дзюблюк О. В. Основні тенденції і перспективи готівкового грошового обігу в епоху цифровізації економіки і банківської справи. Банківська справа. 2021. №2. С. 3-27.
27. Дзюблюк О. В. Сучасні аспекти електронних грошей в умовах цифровізації банківського бізнесу. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. №2. С. 76-93.

28. Дзюблюк О. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності грошей як економічної категорії. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2018. №2. С. 21-35.
29. Дзюблюк О. В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. Світ фінансів. 2018. №1. с. 82-94.
30. Дученко М. М., Єрешко Ю. О., Шевчук О. А. Гроші та кредит: навчальний посібник. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 108 с.
31. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
32. Коваленко Д. І. Гроші і кредит: теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2015. 360 с.
33. Коренюк П. І., Коренюк Л. В., Левандівський О. Т. Гроші і кредит: навчальний посібник. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 402 с.
34. Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси: монографія / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 300 с.
35. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
36. Сушко Н. М. Гроші та кредит: Навчальний посібник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.
37. Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Vienna: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 364 с.
38. Фергюсон Н. Еволюція грошей: Фінансова історія світу / пер. з англ. Київ: Наш формат, 2017. 384 с.
39. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жилякова О. В. та ін. Гроші та кредит: навчальний посібник. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2018. 271 с.
40. Щетинін А. І. Гроші та кредит: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 440 с.

Електронне навчальне видання

Соляр Вікторія Василівна

**Гроші та кредит: методичні рекомендації до виконання індивідуального
навчально-розрахункового завдання**

Відповідальний за випуск: Соляр В.В.

За редакцією автора

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку 20.09.2023.
Ум.друк.арк. 3,8 Обл.-вид. арк. 3,9

ХНПУ імені Г.С.Сковороди
вул. Алчевських, 29 м. Харків 61002